

STATIO MONS (MONTES) DARDANORUM

У *Сѿоменику* ХCVIII објавио је покојни професор Др. Никола Вулић ару, нађену у Слатини код Сочанице (Косово), коју је неки Септимије Виталис посветио Јупитеру, Немези и Генију једне иначе непознате царинске станице чије је име, у том натпису, означено скраћеницама STAT. M. DARD коју он није разрешио¹⁾. Радећи регистар за ту књигу *Сѿоменика* био сам нашао једно објашњење тих скраћеница, али га тада нисам објавио. Пошто њихово разрешење, судећи по једној напомени Алфреда Мерлена²⁾, задаје научницима тешкоће, то ћу овде саопштити моје објашњење.

Назив места чијем је Генију Септимије Виталис подигао ару састоји се, као што је и Вулић приметио, од три речи пошто је његова скраћеница тачкама подељена на три дела, од којих нам је познато значење прве, STAT(io), и, донекле, треће — DARD је, очевидно, почетак неког имена изведеног од имена *Dardani* како се називало илирско племе које је, у доба доласка Римљана у нашу земљу као и касније, становало у крају у коме је нађена ара Септимија Виталиса. Други, средњи део, слово M, је почетно слово неке именице којој су прва и трећа реч (*statio, Dardani*) атрибути. Словом M се, на натписима, скраћује реч *municipium* што на овом месту не може бити случај пошто се у натписима у којима се спомињу царинске станице, како се види из примера које је навео Витингхоф³⁾, не наводи ранг места у коме се оне налазе. У римском царству, међутим, није редак случај да се неко насеље назива просто *Mons* уз које се име јавља понекад и неки епитет који га ближе одређује. Тако се, на пример, један град у Мауританији називао *Mons*⁴⁾, на Пиринејском Полуострву постојала су насеља *Mons Feretratus*⁵⁾, *Mons Iovis*⁶⁾ и *Mons Mariorum*⁷⁾ док се у Венецији спомиње кастел *Mons Silicis*⁸⁾. Насеља с таквим именима било је и у нашој земљи. Тако се на путу из Сингидунума у Виминациум, 12 миља источно од Трикорниума а 13 западно од Маргума, налазило насеље *Aureus Mons*⁹⁾ док се друго једно насеље истог имена налазило у близини Мурсе¹⁰⁾. Судећи

1) Стр. 102 бр. 223 и слика на стр. 277. 2) Rev. arch. XL 1952, 218.

3) Portorium, RE XXII 352 и д. 4) Упор. RE XVI 199. 5) RE XVI 199 и д.

6) RE XVI 200. 7) RE XVI 200. 8) RE XVI 200. 9) RE II 2547. 10) RE II 2547.

по овим именима изгледа да је скраћеница *M* у имену станице чији се Геније спомиње у натпису на ари Септимија Виталиса у ствари прво слово именице *M(ons)* или *M(ontes)* те би тако име станице гласило *Stat(io) M(ons/ontes) Dard(anorum)*.

Царинске станице у римском царству налазиле су се на границама већих економских подручја која се нису поклапала с границама провинција иако су провинције могле чинити царинске целине у тим подручјима¹¹⁾. Судећи по томе, станица *Mons (Montes) Dardanorum* била је на граници економске области у којој се налазила Горња Мезија или на граници ове провинције, али њен тачан положај није познат.

Београд.

P. Marić.

RÉSUMÉ

R. Marić: STATIO MONS (MONTES) DARDANORUM

L'abréviation *STAT. M. DARD* dans une inscription votive de *Slatina*, publiée par Nikola Vulić *Spomenik* de l'Académie serbe des sciences *XCVIII* p. 102 № 223 avec la figure sur la page 227, apparaissant ici pour la première fois, est le nom de la station du portorium Illyrici *Mons* (ou *Montes*) *Dardanorum*, inconnue jusqu'à présent. *M*, ordinairement l'abréviation de *municipium*, est, dans cette inscription, la lettre initiale du mot *mons* (ou *montes*) qu'on trouve souvent, même sur le territoire de la Mésie Supérieure, comme nom des établissements d'époque romaine.

VITES VIRGO CONSERIT

Vites virgo maris prope litora conserit almas
 atque serens liquidum fundit ab ore melos:
 „Vinea quondam uvās paritura, o vinea, dulces,
 quare ego te plantem, quis fruiturus erit?
 Non habeo quemquam sol hoc ubi lucet in orbe,
 non habeo matrem nec mihi iam pater est,
 non habeo fratrem, vae, nec soror est mihi cara;
 est mihi nil miserae, nil nisi primus amor,
 ille meus iuvenis terras adiit peregrinas,
 terras externas, quas Arabes habitant“.

Ljubljana.

Prevedel: S. Kopriva.

¹¹⁾ Упор. Vittinghoff 376.